N:o 18. | Redaktör och utgifvare: **FRANS J. HUSS.** Expedition: Olofsgatan 1 (Hötorget 6,) 1 tr. upp öfv. gård. | Stockholm den 15 November 1889. | Pris: Helt år 5 kr., Lösn:r 25 öre. Annonspris: 10 öre (15 ö. utl.) petitraden. Bilaga I: 80 öre. Bil. II: 50 öre. | Årg. 9.

Giuseppe Verdi.

Att fira femtioårsjubileum som operakomponist är en lycka och heder, som ej är mången tonsättare beskärd, men detta inträffar i dessa dagar för den berömde maëstron, hvars bild här återgifves med anledning af detta jubileum. Det var den 17 nov. 1839, som den 26 årige Giuseppe Verdi framträdde med sin första opera *Oberto, conte di S. Bonifacio,* på Scalateatern i Milano och som der vann ganska stort bifall, trots sina reminicenser frå Bellini, den italienske favoritkomponisten, som vid endast 35 års ålder gått ur tiden fem år innan Verdis första operadebut. Sedan dess har Verdis rykte stigit till den höjd vi alla känna, till jemnhöjd med icke blott den nyssnämnde italienske tonsättarens utan äfven hans berömde landsmäns, Donizettis och Rossinis. Ensam står han nu quar af dessa sina medtäflare, såsom Italiens störste operakomponist i nutiden och såsom en af sitt lands förnämste tonsättare, en ännu verksam, allmänt aktad åldring, som kan berömma sig af att »ha lärt medan han lefver» och som på äldre dagar förvärfvat ett stegradt rykte genom att skapa verkliga storverk, som öfverglänsa de verk, som tillhörde hans ungdomstid och hvilka då väckte sådan entusiasm, ja som ännu, om än de åldrats mer än sin skapare, hålla sig uppe i musikverldens stora gunst.

Giuseppe Verdi.

Det skulle ha varit intressant nog att vid erinran om Verdis förstling på scenen återkalla minnet af densamma äfvensom de omdömen, som då offentligen om densamma blefvo fällda, men tillfälle härtill saknas oss nu. Som ersättning derför anföra vi ett af de tidigaste yttranden hos oss om Verdi och hans konst hvilka vi funnit, tagna ur en uppsats om »Det nyare operaväsendet i Italien» efter »Stuttgarter Morgenblatt» införd i Stockholms Musiktidning n:r 11 & 12 för år 1843, således fyra år efter Verdis första operadebut. Författaren har vidrört de äldre italienska komponisterna, som då voro nästan glömda, och fäster sig mest vid Mercadante och synnerligast Donizetti, »hvilka så der temligen tagit den italienska teatern i beslag». »Bellini» — heter det — »håller sig ännu uppe, synnerligen genom sin 'Norma', 'Beatrice di Tenda' och 'Puritani' . . . Jag vill ej säga att man lagt Rossini å sido; men undantar jag hans 'Mosé' och 'Semiramide' så ges hans verk nästan ensamt på de mindre teatrarne.« Efter uppräknandet af de förnämsta då varande italienska komponisterna, hvilkas antal han ej vill öka »genom bifogande af en lång lista på namn som ej kunna intressera någon» yttrar han: »En får jag likväl ej förglömma, nämligen *G. Verdi* i Milano, som först gjorde sig känd genom operan »Oberto», sedermera hastigt genom »Nabuccodonosor» förvärfvade sig ett stort rykte hvilket han genom sitt sednaste verk »I Lombardi alla prima crociata» upprätthållit. Verdi må ej räknas till det vanliga slaget af italienska komponister. De flesta af dem sätta sin tillit till några bravour-saker, dem de »tant bien que mal» förknippa med hvarandra; Verdi lägger sin förnämsta styrka i ensemblesaker och körer. Nabuccodonosor är ett storartadt musikverk, som öfverallt, der det gifvits, åstadkommit mycken effekt. Liksom en bakgrund för den musikaliska taflan står kören

Med detta nummer följer till våra årsprenumeranter Musikbilaga III, innehållande för piano: *Kärleksro* af Adolf Henselt, *Menuett* af Anton Rubinstein.

och i den finnes stor rikedom af melodi och kraft utvecklad. Solopartierna hålla sig ej på samma höjd änskönt i dem mycken dramatisk skicklighet röjer sig — men de sakna på visst sätt dessa lätta saker, som hastigt inpregla sig i minnet och i Italien äro tillräckliga att skaffa framgång åt en opera. Hos denne unge komponist röjes en fruktsam fantasi och säkerhet i smaken, parade med ovanligt allvar och kännedom om konstens hjelpkällor och han kommer säkert att producera någonting alldeles utmärkt, blott han ej afviker från den rätta vägen».

Spådomen om den unge komponisten har gått i fullbordan. Hans glanstid började dock ej egentligen förr än med »Rigoletto» i Milano 1853, »Il Trovatore» (»Trubaduren») i Rom och »La traviata» (»Den vilseförda») i Venedig två år derefter, dessa Verdis ännu mest populära verk från hans äldre period. Står än Verdi sina ofvannämnda landsmän efter i melodiken, så kan dock ej frånkännas honom en stor uppfinningsrikedom, hvilken dock ofta gaf sig uttryck i effektsökeri efter Meyerbeers föredöme, och särdeles för vår tid synes han för mycket skattat åt den italienska smaken för odramatisk sångvirtuositet. Mycket af det, som äldre generationer fann så förträffligt eller njutbart, förefaller oss rätt trivialt och osmakligt. Så är ju tidens gång. Hela den förr så gouterade, seriösa operan, som de italienska mästarne så flitigt odlade, är nu till sin stil föråldrad. Verdis framstående talang som dramatisk komponist är emellertid obestridlig, och det väckte hela den musikaliska verldens både förundran och beundran, då han, reformerande sig sjelf, frångick den gamla italienska operastilen och med anslutning till de Wagnerska ideerna framträdde med sin »Aida», detta mästerverk af den nära sextioårige tonsättaren, med hvilket han ryckte fram i främsta ledet af vår tids operakomponister. Man trodde att denna var den gamle mästarens svanesång, då ryktet spreds att en ny opera af honom i samma stil vore att förvänta. Ryktet besannades, och i början af 1887 såg den då 74-årige maëstron sitt senaste operaverk »Othello» gå öfver scenen i Milano, en ny triumf för komponistveteranen. Operan gör nu sin rund öfver verldens förnämsta scener och är innan kort att förvänta äfven hos oss. Icke heller denna opera synes blifva hans sista; vi ha nyligen berättat att han för närvarande är sysselsatt med komponerandet af en ny sådan.

Giuseppe Verdi föddes d. 9 okt. 1813 i Roncole en by nära Busseto (i Parma) der hans fader var värdshusvärd. Staden Busseto gaf honom ett understöd, tillökadt af en rik privatman Barazzi, hvilket satte honom i stånd att söka sin musikaliska utbildning i Milano. Direktören för konservatoriet Basili ansåg hans musikaliska talang för ringa och vägrade att upptaga honom bland lärjungarne. Verdi fick då till lärare »maestro al cembalo» vid Scalateatern, Lavigna, och skref till en början mindre sångsaker och orkesterverk, till dess han uppträdde med sin första opera. Hans andra verk: »Un giorno di regno» (Scalateatern 1840) gjorde ingen lycka och gafs blott en gång, deremot firade han en triumf med sin »Nabuccodonosor» (»Nabucco») på samma teater 1842. Hans framgångar stegrades med »I Lombardi» (1843) och »Ernani» (1844) under det »I due Foscari» (1844) »Giovanna d'Arco» (1845) »Alzira» (Carloteatern i Neapel 1845), »Attila» (Venedig 1846) »Macbeth» (Florens 1847), »I Masnadieri» (London 1847), »Jerusalem» (bearbetn. af »Lombardi» i Paris 1847), »Il Corsaro» (Triest 1848), »La battaglia de Legnano» (Rom 1849) och »Siffelio» (Triest 1850) dels gjorde fiasco, dels endast en svag succès d'estime. Jemte »Ernani» och »Macbeth» är det blott »Luisa Miller» (Neapel 1849) från denna tid som hållit sig längre uppe.

Efter de tre omnämnda glansoperorna från början af 1850-talet voro Verdis triumfer för en tid afslutade. »Les vêpres siciliennes», skrifven för stora operan i Paris 1855 rönte ett kyligt emottagande, »Simone Boccanegra» (Venedig 1856) gjorde ringa intryck, »Aroldo» (omarbetning af »Stiffelio»), gifven i Rimini 1857, kom ej upp på någon annan scen. »Ballo in maschera», skrifven för Neapel 1858 men först uppförd på Apolloteatern i Rom, hade bättre tur med sig och gafs i Paris på Théâtre italien och i fransk öfversättning 1869 på Théâtre lyrique. Operan »Maskeradbalen», hvars text är en fri behandling af händelsen med Gustaf III:s mord på maskeraden i operahuset, kan naturligt nog ej gifvas inför en svensk publik. Ännu uppföres denna opera flerstädes i andra länder. Efter densamma följde »Inno delle nazioni» (dramatisk kantat, London 1862) och »La forza del destino» (Petersburg 1862, med nya nummer i Milano 1869, Paris 1876). Denna opera likasom »Don Carlos», får man stundom ännu se på den utländska repertoaren; en omarbetning af »Macbeth» gafs 1865 på Théâtre lyrique i Paris. I sina för stora operan i Paris skrifna verk »Les vepres siciliennes» och »Don Carlos» har Verdi frångått sin gamla italienska stil och sökt utländska mönster, maskerande sin person i en främmande kostym. Detta framträder särdeles i hans senare omarbetning af »Don Carlos», hvari Verdi imiterar såväl fransmännen som Wagner, anslutande sig till dennes andra kompositionsperiod. En mognare frukt af dessa hans sträfvanden efter sannare dramatisk karakteristik i Wagners anda blef, såsom vi förut nämnt, hans »Aida», skrifven 1871 på föranledning af vicekonungen Ismael Pascha till invigning af italienska operan i Kairo. Denna operas framgång var enorm och hon har snart gjort sin ronde kring verlden, öfverallt lika beundrad och omtyckt. Det återstår nu att se om hans »Othello» röner samma framgång. Densamma upplefde sin första representation d. 5 Febr. 1887 i Milano.

Här i Stockholm fick man först göra bekantskap med Verdi genom operan »I Lombardi» som gafs af den italienska operatruppen, hvilken gästade här 1848—49 med Foroni som kapellmästare. På Kgl. operan gjorde sedan »Macbeth» och »Ernani» 1852 sitt inträde, »Trubaduren» 1860 den sista maj, »Rigoletto» i början af juni 1861, senare kom »Den vilseförda» och slutligen den 16 febr. 1880 »Aida».

År 1874 öfverraskade Verdi den musikaliska verlden, som förut firat honom blott såsom dramatisk komponist, med ett verk som hörde till kyrkomusikens område: han stora *Requiem* (till minne af den 1873 aflidne skalden Alessandro Manzoni), först uppfördt i Milano (1874), ett i stor och ädel stil hållet och med gripande sköna partier utrustadt verk. År 1875 i juni dirigerade Verdi sjelf detta sitt verk i Wien ej mindre än fyra gånger och med största bifall. Här i Stohkholm har det gifvits ett par gånger, såsom vi minnas, senast i nov. 1887 af Musikföreningen. Verdi har utom ofvannämnda verk skrifvit åtskilliga romanser, en Notturno för tre stämmor med obligat flöjt och en stråkquartett (1873), som berömmes.

Giuseppe Verdi har emellertid sin största betydelse såsom operakomponist, och såsom sådan kommer han helt visst att allestädes firas på sin jubileumsdag, äfven hos oss, der hans »Aida» för detta ändamål då går öfver vår operascen.

Pianot.

Historik öfver dess uppkomst samt om utvecklingen af stilen och tekniken för detta instrument.

II.

Utveckling af stilen och tekniken

(Forts. fr n:o 17.)

Liszt fördubblade pianots tonstyrka i det han riktade det med hittills okända orkestrala verkningar, gjorde nya upptäckter i dess högsta och djupaste regioner och gaf ett anderikt innehåll åt de nyvunna effekterna.

Vidare förstärker han en melodi af heroisk karaktär genom flerfaldig oktavfördubbling, låter denna förmedelst pedalen fortklinga och ackompagnerar den med en mängd passager och ackord; en imposant verkan, som erinrar om

en stor orkester, hvari vid slutet af en sats än en gång hufvudtemat upptages af basuner och trumpeter, samt de andra instrumentens yppiga figuration strålande bryter sig igenom. Äfven må man tänka på Liszts nya fingersättning bestående deri att vid hastigare skalpassager tummen slås öfver femte fingret och tvärtom, en effekt som erinrar om glissandot, men är mera perlande; eller att ett och samma finger (merendels det andra) anslår eller hugger till flere upp- eller nedåtgående tonsteg; ytterligare flere nya verkningar, som man har Liszt att tacka för, kunna här ej uppräknas. För att fatta Liszt är det nödigt att ge akt på gången af hans konstnärliga utveckling. Redan såsom gosse väckte han ett ovanligt uppseende, och den sällsynt tidiga mognaden hos detta snille, hvilket genom grundliga studier och uppsigten af en intelligent och kärleksfull fader leddes in på rigtiga vägar, påminner ovilkorligen om Mozart. Detta får man tillskrifva den omständigheten, att den unge virtuosen, om han än ställde sig i den bländande, briljanta färdighetens tjenst, likväl beherskade hela området af den klassiska litteraturen ända ifrån Scarlatti till det bästa af hvad hans samtid hade att bjuda och hvars betydelse han genast fattade. Han skiljer sig derigenom väsentligen från de af honom öfvervunna rivalerna, hvilka vanligtvis af en trångbröstad egoism endast bragte till åhörande sina egna, en förderfvad tidssmak hyllande kompositioner. Paganinis underbara konst, som förenade den lekfullt beherskade tekniken med det mest lidelsefulla uttryck, som försatte åhörarnes fantasi, i den lifligaste rörelse och trängde djupt ner i själen, bragte hos Liszt till mognad beslutet att blifva pianots Paganini; -- han blef det och nådde likasom denne gränsen af de utförbara vare sig i fråga om det rent tekniska eller den dynamiska sinnliga effekten. Så besteg Liszt pianovirtuositetens yttersta höjdpunkt. Fråga vi nu hvilken ställning han intager som komponist, så blir svaret det, att tyngdpunkten i hans skapande verksamhet mindre tillhör pianot (hvarom vi här ha att tala) än orkestern*. Den allra största delen af hans pianokompositioner äro transkriptioner och bearbetningar, likväl af en så ny, sjelfständig och af hans egen mångsidiga och snillrika individualitet genomträngd art, att de väl kunna betraktas såsom originalverk. Vi tänka här företrädesvis på Rhapsodierna, med hvilka han gaf ett konstnärligt och bedårande uttryck åt den ungerska zigenarmusiken, uti hvars väsen Liszt var kallad att djupast inträngа och detta kanske minmindre till följd af sin nationalitet än af sin inre själsfrändskap. Liszt yttrar sjelf härom följande: »Den öfvertygelsen uppväxte hos oss, att dessa styckade, strödda melodier voro irrande, sväfvande delar af ett stort helt och med sina egendomliga skönheter vore ett slags folkepos. Såsom detta folk i allt sitt görande och låtande skiljer sig från andra folk i vanor och bruk, så har det också sjungit på ett sätt och under en form som ej hör till det vanliga. Från denna synpunkt måste vi snart finna att zigenarmusikens otaliga slags stycken, såsom oden, dithyramber, elegier, ballader, ghaseler, disticher, krigshymner, grafsånger, kärleksquäden och dryckessånger låta förena sig till ett fullständigt helt så att hvarje särskild sång är på en gång ett helt för sig och en del af det hela —.

Det kan ej bestridas att en stor del äfven af Liszts originalkompositioner, till och med bland de mest betydande såsom de båda konserterna och h mollsonaten, ega en *rhapsodisk karaktär*. Deraf låter förklara sig att Liszt såsom komponist ej bildat »skola», ty hans efterapare kunna väl tillegna sig hans pianosats, vissa djerfva harmoniska, modulatoriska och rhytmiska elementer men aldrig dessa former som ha sitt ursprung i en obunden, ögonblicklig inspiration eller en öfversvallande fantasi, former, som om de ej äro fylda af hans individualitet, hvilken i hvarje löpning, hvarje figur ända till de minsta blad och arabesker ingöt hans anda, utan lif och gestalt fly undan de händer som vilja framkalla dem på tangenterna. Liszts mäktigt ingripande verksamhet som lärare är allmänt bekant. Hos honom skulle länge och väl hvarje pianist lösa mästarbrefvet; dock fick det stora namnet ofta tjena som skylt för rätt medelmåttiga förmågor, ty att ha spelat för Liszt och kunna spela en Liszt-fantasi är dock ett ganska osäkert kriterium på verklig konstnärlighet och virtuositet. Den nyare tidens största virtuoser: Karl Tausig (f. 1841—d. 1871), Hans v. Bülow (f. 1830), Dionys Pruckner (f. 1834), Eugen d'Albert f. 1874), Sophie Menter (f. 1848) och nyaste tidens mest lofvande talanger: Alex. v. Siloti (f. 1863), Arthur Friedheim (f. 1859), Bernhard Stavenhagen och flere andra ha suttit vid mästaren Liszts fötter och han upptände hos dem inspirationens gnistor till klara värmande lågor. Bortsedt från de konstnärliga skuggsidor och personliga svagheter som Liszt delade med andra menniskor, måste man erkänna att konsten sällan haft en så entusiastisk och oegennyttig tjenare, en af poetisk och hög ideel verldsåskådning så besjälad dyrkare som han.

Oaktadt pianospelets allmänhet i vår tid och tillväxten af pianovirtuoser är efter Schumann och Mendelssohn de framstående och betydande pianokomponisternas antal ganska ringa; dess mer florerar den simpla dilettantmessiga salongsstilen. I främsta ledet bland nu lefvande komponister för pianot få vi väl ställa utom de ofvannämnda ryssen Peter Tschaikowsky (f. 1840), tyskarne Wald. Bargiel (f. 1826), Karl Reinecke (f. 1824), bröderna Xaver och Philip Xarvenka och Nicolai v. Wilm (f. 1834), fransmännen Benjam. Godard (f. 1849) och Ch. Widor (f. 1845), bland äldre ännu lefvande pianokomponister ega vi Jules Schulhoff (f. 1825) och kunna afsluta förteckningen med ett par framstående män: Moritz Moszkowski (f. 1854) och italienaren Sgambati. Af nu bortgångna, en senare tid tillhörande pianokomponister må här nämnas Rob. Volkmann (1815—83), Adolf Jensen (1843—79), Alex. Dreyschock (1818—69), Charles Mayer (1799—1862). Bland våra nordiska komponister på detta område erinra vi om Ludvig Norman (1831—85), Herman Berens (1826—80), Emil Sjögren (f. 1853) inom vårt eget land; Edmund Neupert (1842—88) och Agathe Backer-Gröndahl (f. 1847) i Norge; Aug. Winding (f. 1835), Ludv. Schytte i Danmark, der äfven J. P. E. Hartmann och (f. 1805), J. O. E. Hornemann (1809—70) af den äldre skolan riktat pianolitteraturen med goda saker.

Till slut må ur pianovirtuosernas stora klass uppräknas följande mera bekanta namn, hvilka vi uppställa i alfabetisk ordning: Louis Brassin (1840—84), Anton Door (f. 1833), Max Erdmansdörffer (f. 1848) Annette Essipoff (f. 1851), Alfred Fischof (f. 1858), Alfred Grünfeld (f. 1852), Charles Hallé (f. 1819), Alfr. Jaell (1832—82), Mary Krebs (f. 1851), Th. Leschetizki (f. 1831), Vladimir v. Pachmann (f. 1848), Francis Planté (f. 1839), Alfred Reissenauer (f. 1840), Martha Remmert (f. 1854), Theodor Ritter (1834—86), Franz Rummel (f. 1853), Nikolas Rubinstein (1835—81), Gustaf Satter (f. 1832), Emil Sauer (f. 1862), Clara Schumann (f. 1819), Benno Schönberger, Karl Tausig (1841—71), Thomas Tellefsen (1823—74, Josef Wieniawski (f. 1837) — Marie Wieck, Rud. Willmers (1821—78) och den enarmade grefve Géza von Zichy (f. 1849).

---

* Undantagandes Berlioz fann programmusiken hos Liszt sin ifrigaste och mest geniale förkämpe. Bland den senares symfoniska dikter, hvilka till sitt värde äro af olika halt, framstår synnerligast Faust-fantasien, ett verk som ensamt för sig utgör ett bevis på Liszts stora uppfinningsförmåga.

Rossini besökte de 30 sista åren af sitt lif aldrig teatern. När man frågade honom hvarför, svarade han: »Emedan man ej mer förstår att sjunga; man skriker, man tjuter man boxas!

Ur C. M. v. Webers literära arbeten.

Öfvers, af *Hugo L—t.*

Carl Maria v. Weber var icke blott en stor musiker och kompositör, hans literära arbeten gifva honom äfven berättigadt en framstående plats inom skriftställarnes led. Förnämligast är det på kritikens område han framträder, och icke sällan är hans penna der skarp, ja dräpande, och ofta ser man i dessa hans kritiska uppsatser den fint bildade musikern framträda vid sidan af den uddige satirikern eller den uppsluppne humoristen.

År 1886 innehöll Sv. Musiktidning n:o 20 en uppsatts om Weber med anledning af hundrade årsdagen af hans födelse; i denna uppsats nämdes också att hans i åtskilliga tidskrifter utkomna literära arbeten sedermera samlats och utgifvits dels af Hill, dels af hans biograf, sonen Max Maria v. Weber. Vi tro oss göra denna tidnings läsare ett nöje, då vi nu gå att i öfversättning återgifva ett fåtal af dessa den store tonskaldens till bortåt hundra af sonen samlade musikaliska uppsatser.

Vi börja med nedanstående uppsats om den bekante teonetikern, tonsättaren och orgelspelaren, abbé Vogler, som 1786 blef anställd som Kgl. Kapellmästare i Stockholm. Efter åtskilliga resor lemnade han Sverige för alltid 1799.

I.

Ett ord om Vogler.

(12 Juni 1810).

Det är ett erkändt öde för store män att under sitt lif se sig misskända, hafva hungersdöden i perspektiv och att efter döden blifva höjda till skyarne af hungriga förläggare. Ty människan sträfvar aldrig efter det som ligger henne närmast, blott det förlorade har något värde för henne. Så handlar verlden äfven mot Vogler. En del betrakta honom med förvåning, emedan de icke våga mäta hans snilles djup, andre skymfa och skrika mot honom, emedan de icke kunna förstå honom och hans åsigter om kontrapunktens och generalbasslentrianens monopol på ofelbarhet, se sig utträngda och tillrättavisade.

Vogler, som är den förste, som inom musiken går rent systematiskt tillväga, skiljer sig utan tvifvel derigenom i mycket från andra store mäns åsigter. Hans system är visserligen ännu icke framställdt i den fattligaste form; men gifves det då *en* af alla dessa herrar recensenter, som gör sig den mödan att lära känna det, eller helt enkelt förfråga sig hos författaren, hvilken med hänseende till beredvillighet att meddela andra sin erfarenhet och sitt vetande, med gamla godkända handlingar bevisar sig vara en verkligt stor man, den der endast arbetar för konstens skull och för verlden?

Nej! — man tar på sin höjd en helt flyktig notis derom, finner något sällsamt uttryck etc, och för att visa sig kvick eller få komma fram med något *bon mot* skrifver man recensioner, och för att få skrattarne på sin sida framhåller man på ett förvrängt sätt något som synes tvetydigt (och hvilket t. o. m. erkändt fulländadt verk skulle icke innehålla något dylikt?) och så återstår som sagdt för författaren ingenting annat än att trösta sig med sin saliga hädanfärd. — Genom allt sitt skrikande hafva dessa herrar ändtligen nästan bragt det derhän, att en stor del konstvänner i Vogler blott se den lärde och nästan torre, ja t. o. m. mycket torre kompositören; och huru orätt gör man honom ej dermed. Huru flytande äro icke alla hans melodier, och huru framhåller han icke det skenbart obetydligaste thema genom sitt himmelska utförande och sin behandling. Det största beviset derpå är hans nyaste större verk, hvilket ref. genom en tillfällighet var nog lycklig att leta ut af honom, — nämligen hans för honom sjelf komponerade Requiem. Här är allt förenadt, som konst och skicklighet i alla sina former har att erbjuda, och detta behandladt med sådant genie, sådan smak och verklig konst, att man glömmer konstfärdigheten och känslan direkt tilltalas.

Ref. hörde, att Vogler vid den store Haydn's död öfvergaf det ursprungliga syftemålet med sitt arbete och ville hafva detta Requiem uppfördt vid den af honom så högt ärades begrafning i Wien, men de krigiska förhållandena vid denna tidpunkt lade tyvärr hinder i vägen för denna ädla tankes utförande. Då Vogler sedan ville uppföra det i Frankfurt till Haydn's åminnelse afhölls han äfven derifrån genom betydande hinder.

Om det någonsin ville behaga himlen att anskaffa en förläggare, som icke ville behålla all fördel allenast för sig, så kunde man kanske hoppas att få se Voglers verk mera spridda, men himlen känner sig ej nödsakad att på sådant sätt truga sig på verlden; och huru mycken njutning och lärdom går ej derigenom förlorad för konstens hela väsende och dess vänner.

Det är nog sant, att man nämner Voglers namn med aktning men detta så att säga endast af gammal vana, alldenstund man antingen icke känner några eller också endast de tidigaste af hans kompositioner.

Vogler vistas f. n. såsom Storhertigl. gehemieråd och led. af hel. Ludvigsordens storkors i Darmstadt hos h. k. h. Storhertigen af Hessen, och det filosofiska lugn i hvilket han under dessa ytterst aktningsvärda förhållanden lefver låter oss ännu hoppas mycket af hans ständigt verksamme ande. Äfven borde hvarje ung konstutöfvare känna och fröjda sig öfver den njutning ref. erfarit af Voglers verk, och hvar och en som har smak eller åtminstone är fri från förvända åsigter bör känna sig uppfyld af denna den renaste himmelska känsla som musiken kan skänka oss.

H. M. Konungens vördnad för "koralernas konung".

H. M. Konung Oscar bevistade, såsom bekant är, söndagen d. 22 nästlidne september den allmänna gudstjensten i Halmstads stadskyrka. Dervid förekom ingenting ovanligt hvad gudstjensten angår: Svenska ritualen följdes i all enkelhet, psalmerna uppsjöngos unisont af blandade röster från orgelläktaren och responsorierna fyrstämmigt. Församlingens psalmsång var liflig och kraftig; äfven H. M. Konungen sjöng med, påstod man. Men då slutversen af ps. n:o 3 efter ett kort och kraftigt anslag på orgeln uppsjöngs, steg H. M. (som hade sin plats i koret) upp, hvarvid hela församlingen följde exemplet, och stående afsjöng den storslagna och sköna, till samma psalm hörande koralen, som fått namn af »koralernas konung». Gripande var, i sanning, tillfället att se landets konung och den stora folkförsamlingen resa sig upp och att höra den väldiga unisona tonstyrka, som dervid tillika med orgelns brusande toner höjdes i bön och lof till »all verldens Gud, all krafts och nåds och visdoms Gud».

H. M. passerade sedan långsamt stora gången ut ur kyrkan, medan allmänheten blef stående stilla i bänkarne och organisten in loco jemte en dilettant (fru lektorskan Boström) på orgeln spelade en festmarsch för fyra händer och pedal af kapellmästare Vilh. Heintze.

* * *

Historik. Koralerna n:ris 3 och 55 i svenska koralboken hafva icke utan skäl fått sina hedersnamn, den förra »Koralernas Konung» och den sednare »Koralernas drottning.» Båda äro, enligt Lindemans och Hallbergs uppgifter komponerade af Philip Nicolai. H. tillägger, att dessa koraler äro bildade af motiv ur den gamla Maria-hymnen, »Ave Morgensterne», från 12:te århundradet. De ega ock ett omisskänneligt slägtstycke. Om Nicolai uppgifver H. (i sitt koralförslag): att han var född 1556 i grefskapet Waldeck, blef prest och var anställd som predikant på flere orter, förföljdes af papister och munkar tillfölje af hans trosnit och försvar för evangelii lära emot såväl katoliker som kalvinister, blef omsider teol. doktor samt 1596 pastor i Unna uti Westfalen. Här författade han med anledning af den förskräckliga farsoten 1597 sin skrift: »Freudenspiegel des ewigen Lebens», hvari de båda

herrliga sångerna: »Wie schön leuchtet die Morgenstern» och »Wachet auf! ruft uns die Stimme» förekomma. Från Unna flyttades han slutligen till Hamburg såsom pastor vid Katarina-kyrkan och afled der år 1608.

Hæffner, Abr. Mankell m. fl. uppgifva såsom kompositörer år 1604 Jacob Prætorius till n:r 3 och David Scheideman till n:r 55, båda organister i Hamburg. Om sistnämnda koral berättar Mankell dessutom, att den sjöngs första gången vid hertig Wilhelms af Waldecks bröllop, är en af de mest glada och jubilerande sånger, som vi ega bland flere hundra koraler och tilllika så skön, att en folksägen fordom förtäljde, huru englar i luften hade sjungit densamma och lärt den åt menniskor. (Legend både i Tyskland och Sverige). — De olika uppgifterna om författarne till dessa melodier kunna bero derpå, att Nicolai låtit aftrycka dem uti ofvannämnda skrift utan att uppgifva kompositörerna, i följd hvaraf Nicolai ansetts såsom författare till både ord och ton. Det är ock lika möjligt och kanske mera troligt, att Nicolai ur Maria-hymnen lånat det melodiska och tillämpat samma på ifrågavarande sånger samt att Prætorius och Scheideman utarbetat harmoniseringen dertill.

Båda dessa koralmelodier återgifvas med små *olikheter* hos olika koralutgifvare (såsom fallet också är med en del andra koralmelodier). N:r 3 (i D-dur) *saknar* såväl i alla utländska koralböcker som uti Hæffners koralbok af år 1808 det 2:dra ***fiss*** i den 2:dra strofen, hvilken ton H. deremot infört i 1819 års koralbok i stället för ***d*** i de utländska koralböckerna, der den ifrågavarande rytmens melodi låter så: ***a d ciss d fiss e d e a.*** Hæffners förändring synes emellertid vara temligen oberättigad och dertill olämplig, ty en kyrkosångare med de bästa lungor kan vara nöjd med att *en gång* »sträcka upp» till ***fiss*** på nämnda ställe. Hos Lindeman är detta ställe rigtigt, men alla svenska koralutgifvare hafva kopierat H:s misstag. N:o 55 har också (i senare delen) några olikheter, men de äro af mera oväsentlig och oskyldig art. *H—t.*

Det nya operahuset.

Förslagsritningar till operatomtens bebyggande förelades teaterbyggnadskonsortiet vid dess sammanträde den 9 d:s. En är af prof. Isæus, en af arkitekten Anderberg, båda med plan att förlägga teatern på vestra delen af tomten med hufvudingång från Gustaf Adolfs torg; herr Anderberg har derjemte uppgjort ritning till teater på östra delen af tomten med hufvudingång från Karl XII:s torg. Alla förslagen upptaga ett stort antal lägenheter till uthyrning, såsom för teaterns ekonomi oundgängligt. På båda förslagen är operans gamla façad slopad och byggnaden ny från grunden. Förslagens närmare detaljer anse vi öfverflödigt att här omnämna; emellertid kunna vi ej neka oss att uttala vår tillfredsställelse med att båda arkitekterna förordat *operans fullständiga ombyggnad med ny façad och ingång från Gustaf Adolfs torg*, det enda i vår tanke rimliga och af oss alltid vidhållna förslaget. Att småaktigt fästa sig vid likheten i façaden med arfprinsens palats bevisar stor kortsynthet, helst som ingen kan veta hur länge den senare gamla byggnaden kommer att bibehålla sig i sitt nuvarande skick. För öfrigt torde vi få påpeka följande punkter, som vi anse nödiga att fästa afseende vid i fråga om den nya operabyggnaden:

1. Sjelfva markens beskaffenhet anbefaller helt nuturligt scenens förläggande nedåt Karl XII:s-torg (icke åt Gustaf Adolfs), alltså: 2. Ingången bör vara från Gustaf Adolfs torg och salongen sålunda åt denna sida. Ingången till ett operahus måste vara från en stor och rymlig plats, det borde vara sjelfklart, och en sådan kan aldrig erhållas åt Karl XII:s torg, då man ej är nog vandalisk att vilja hugga ned dess alléer. 3. Ingången från Gustaf Adolfs torg hindrar ej förläggandet af butiker äfven utåt detta, på ömse sidor om ingången; från teaterns salong och scen kunna dessa på ett fullt betryggande sätt afskiljas. 4. Den restaurant, »operakällaren», som bör — om ej för annat af ekonomiska skäl — finnas i operahuset, skall ovillkorligen inbringa mest, om den kan förläggas så, att med den kunde förenas en ny »lagerlund», d. v. s. en plantering åt Karl den XII:s torg, hvilket också i estetiskt hänseende voro för platsen fördelaktigast; bäst anse vi vara om denna lokal kunde läggas söderut åt strömmen till, då lokaler för butiker nog äro begärligast åt Jakobs torg. — Det är vår fulla öfvertygelse att i alla afseenden de största fördelarne skulle vinnas genom att vid ombyggnad ofvan anförda grundsatser gjordes gällande, och vi anbefalla dem här ånyo åt byggnadsutskottets begrundande, måhända öfverflödigt om de sammanfalla med dess egna planer, emellertid äro de uttryck för en, hvad vi veta, ganska stor opinion och torde såsom sådane vara att beakta.

Musikbilagan n:r III.

Till minne af den nyss aflidne pianovirtuosen och komponisten Adolf Henselt, hvars bild och biografi var intagen i nästföregående nummer men hvars kompositioner nu hos oss äro föga kända, ha vi i årets sista bilaga intagit ett bland hans sångbara och lätta mindre stycken (Répos d'amour) och tillika, med anledning af den ryktbare pianomästaren och store tonsättaren Anton Rubinsteins snart inträffande konstnärsjubileum, lemnat ett prof på hans karakteristiska tonsättningar. Den menuett, som i bilagan är upptagen, återgifves i den ursprungliga sättningen med de oafkortade passage-förslagen, sådana som ofta förekomma i Rubinsteins pianostycken. Båda styckena äro valda äfven med afseende på lätthet vid utförandet.

Musikpressen.

Hultstedt, C. P. *Brudmessa.* Pr. 50 öre. (Stockholm, Julius Bagge.)

Ofvanstående ritualverk synes mot svara sitt ändamål att förhöja högtidligheten af kyrkvigseln. Messan är satt för en röst med mindre omfång (från ettstr. e, till tvåstr. d.) samt orgelackompagnement.

Litteratur.

»***Thalia*** *svensk Teaterkalender 1890, återblick på 1889 års teaterhändelser*», är en intressant boknyhet, som förberedes för den stundande julmarknaden. I textafdelningen, som kommer att innehålla biografier, skizzer, poem, vyer öfver de olika hufvudstadsteatrarnes verksamhet under det gångna året, redogörelser för Meiningarnes och Coquelins gästspel m. m. medverka L. A. Ahlgren, Axel Bosin, E. Cronhamn, Daniel Fallström, Ossian Hamrin, Selfrid Kinmanson, Josef Linck, Birger Schöldström, Georg Nordensvan, Per Staaff, Filip Tammelin, H. Victorin m. m.

Bokens illustrationer blifva synnerligen smakfulla och eleganta. Porträtterna, som komma att för allmänheten återgifva flera af favoriterna från de olika scenerna, äro utförda i utlandet och utmärka sig för en likhet, som vida öfverträffar allt hvad vi i den vägen hos oss sett under de senaste åren. Conrad Nordqvist, Anna Klemming, Arvid Ödmann och Pelle Janzon äro de musikaliska artister, som förekomma i Thalia.

Musikbref från Lund.

Få provinsstäder i vårt land torde kunna förete ett samhälle der sinnet för god och värdefull musik är mera vaket och lifligt än i Lund. Detta har också sedan flere år tillbaka kultiverats af de mest nitiska och redbara sträfvanden, hvilka haft ett väsentligt stöd i ett universitets inflytande, hvilket ju alltid bör vara egnadt att gifva allt andligt lif förädling och en högre lyftning. En synnerligt gagnande verksamhet har musikus *Karl Kempff* utöfvat under det flertal af år han här-

städes verkat som vikarierande kapellmästare vid universitet och såsom privatlärare i violspelning.

Särskildt har kammarmusiken i honom en hängifven målsman, och hans samt aflidne universitetskapellmästaren Gnospelii omsorger hafva här gifvit denna musikgenre ett intresse, som man kanske icke torde finna hvarken i Stockholm eller Köpenhamn. Nerudaquartettens konserter, som i den danska hufvudstaden »icke burit sig», hafva deremot alltid i Lund haft ett talrikt och intresseradt auditorium. En här något för dominerande konservatism har kanske gifvit de musikaliska tendenserna en viss ensidighet. Med direktör *Heintze*, som är en frisinnad musiker, hoppas man dock skall komma en mera liberal anda inom musiklifvet som med harmonisk jemnvigt skulle förmedla smakförhållandena och bringa till insigt att man icke behöfver ringakta det moderna fast man hyllar det gamla. En ej ringa insats i musiklifvets höjande tillkommer hr *Fridolf Kempff* som musikhistorisk föreläsare, men äfven i fröken *Augusta Kjellander*. Fröken K. har som pianolärarinna verkat en längre tid i Lund och är i besittning af grundliga musikstudier, dem hon senast afslutat för utlandets förnämsta auktoriteter. Inom studentverldens enskilda kretsar eger likaledes musiken många vänner; bland dem må särskildt nämnas tvenne lofvande adepter *Preben Nodermann* och kandidat *Berg*, hvilken senare nyligen debuterat som komponist med ett häfte sånger, (Elkan och Schildknechts förlag) hvilka förtjena en närmare bekantskap.

Den 29 oktober hade akademiska kapellet i universitetets aula symfonikonsert, hvilken i den fullsatta salongen väckte lifligt intresse och ett välförtjent bifall. Detta var så mycket mera berättigadt synnerligast om man betraktar den korta tid, som är anslagen för kapellets öfningar, äfvensom den omständigheten, att de flesta medverkande bestå af amatörer. Af de samtlige instrumentalnumren: *ouverture* (»Die Hebriden») af *Mendelssohn, Beethovens Septett* och *Schumanns* Bdur-symfoni var utförandet af det sistnämnda verket det mest erkännansvärda. Herr *Salomon Smith* hade lemnat konserten sin medverkan med tvenne sångnummer *Mozarts Konsertaria* (Ess-dur) och en synnerligen vacker och i en konsequent nordisk stil hållen ballad »*Saga på kämpens hög* af *John Jacobsson*. Balladen blef på publikens enträgna applåder bizzerad. Herr Smiths föredrag, som alltid är omtänksamt, vårdadt och korrekt, finner sitt bästa uttryck för moment af mera dramatisk och karakteristisk natur, då deremot de mera lyriskt omedelbara och känsliga mindre lämpa sig för hans välljudande stämmas hårda malmklang. Orkesterackompagnementet till sångnumren leddes af dir. *Körling* från Ystad. Trots sin obemärkta ställning i en liten provinsstad kan dock hr K. som komponist ställas i främsta ledet af vårt lands förnämsta tonsättare på sångens område.

Detta omdöme var *Normans*, och hvarje musikvän, som mera älskar konsten än sig sjelf, är villig att af fullaste öfvertygelse instämma häri.

Men att förtjensten icke alltid vinner yttre bekräftelse, derpå gifvas mångfaldiga bevis. Hur olika är ej erkännandet gent emot den skapande och den utöfvande konstnären. Den förre, hvars verksamhet förutsätter både mångårigt studium och det *ursprungligaste* af konstens *inre väsen* blir oftast konstens styfbarn, under det den andre med endast *yttre* medel *kan* skörda både ära och guld. En sångare kan t. ex. sakna grundliga studier men ändå göra stor lycka blott han ser bra ut och har stark stämma. Kan han blott skrika dugtigt sitt höga c, betecknar detta icke allenast höjden af han stämma utan äfven höjden af den mest utsökta konstnärliga finess. Att det icke fins något *inuti* tonen gör precis detsamma.

Men hurudant är tondiktarens öde? Jo en Mozart begrofs på fattigvårdens allmänna gemensamma grafplats, Schubert dog utfattig och Emanuel Geibel formligen hungrade ihjel — detta allt under det sånghjeltar och favoriserade sångare utan några konstnärliga intentioner lefvat och ännu lefva i glans och öfverflöd.

O mensklighet! när skall du blifva barmhertig och rättvis!

Gösta. —r—.

Från Scenen och Konsertsalen.

Kgl. Operan. Nov. 1, 3, 12, 15. Donizetti: *Leonora.* — 4. Auber: *Kronjuvelerna.* — 6, 8. Boïto: *Mefistofeles* (Margareta, Helena: frk. Ek; Pantalis: frk. Jungstedt; Faust, Mefistofeles: hrr Ödmann, Nygren). — 7. Verdi: *Ernani* (Karl V: hr Lomberg). — 10. *Aida* (Radames: hr Ödmann). — 11. Meyerbeer: *Nordens stjerna,* stor opera i 3 akt. af E. Scribe (Katarina, Praskowja, Natalja, Ekimowna: frk. Ek, fru Edling, frökn. Holmstrand, Wolf; Peter Michailoff, Danilowitsch, Schawronsky, Gritsenko, Raymond, Jermoloff: hrr Sellergren, Sellman, Nilsson, Johansson, Grafström, Linden). — 13. Thomas: *Mignon* (Lothario: hr Edberg, deb.). — 14. Beethoven: *Fidelio* (Leonora, Marcellina: fru Östberg, frk. Karlsohn; Florestan, Don Pizzarro, Don Fernando, Rocco, Jacquino: hrr Strandberg, Nygren, Sellergren, Strömberg, Nilsson), före pjesen Ouv. n:r 4 (E-dur), mellan akterna Ouv. n:r 3 (C-dur).

Vasa-Teatern. Nov. 1—4. Génée: *Sjökadetten* (Fanchette-Michel: frk. Ekström). — 6—15. Offenbach: *Vackra tvätterskan,* operett i 3 akt. af E. Blum, E. Blau och R. Troché. (Hufvudpersoner: Belle Lurette: frk. Anna Pettersson, som gäst; hertigen af Marly, Marcelline: frk. Johnson, fru Jensen; Campistrel, Cigogne, Malicorne, Morluchet, Belhomme: hrr Lundin, Klinger, Strömberg, Örnberg, Lundahl).

Musikal. Akademien. Nov. 5. *Filharmoniska sällskapets* 1:a abonnements-konsert, med bitr. af hr M. Strandberg och musikälskarinnor. 1. Orlando Lasso: *Madrigal.* 2. Riedel: *Julllegender* (Maria i skogen, Kristusbarnets bergfärd). 3. Mendelssohn: *Variations sérieuses* för piano (hr Bror Möllersten, 1:a upptr.). 4. Saint-Saëns körer för blandade röster a capella (Nattlig frid, I blånande bergen). 5. Massenet: *Narcissus* för soli, kör och piano. 6. A. Hallén: *Svenska folkvisor och folkdanser* för 8-stämm. kör a capella. (Hök och dufva, Så hafra, Neckens polska.)

Nov. 10. *Konsertmatiné* af A. Hallén. 1. Massenet: *Narcissus,* A. Hallén: 2. *Den unge herr Sten Sture* (melodram, sorgmarsch), dikt af H. Tigerschiöld (framsagd af hr Örtengren). 3. *En sommarsaga,* symfonisk dikt för orkester. 4. *Svenska folkvisor och folkdanser* (se ofvan).

Vetenskaps-akademien. Nov. 8. *Lagerheimska sångquartettens* soaré (hrr M. Strandberg, Adam Lagerheim, C. Henning, Bröderman, G. Ryberg).

Reprisen af Meyerbeers »Nordens stjerna» har nu egt rum men, såsom det synes, icke under så goda utsigter. Salongen var, ehuru på abonnementsafton, icke fylld och kritiken har icke varit skonsam mot operan, om än utförandet vunnit erkännande. Att operatexterna slå historien för örat och hvimla af orimligheter det är man nu van vid, och den som ej känner till Scribe-Meyerbeers uppkok på »Fältlägret i Schlesien» kan taga anrättningen till godo och svälja ned osmakligheterna, annars ger texten ovilkorligen afsmak för operan. Fredrik den store i »Fältlägret» har här blifvit förvandlad till czar Peter, som å sin sida flyttats från Holland och Lortzings »Czar och timmerman» till Wiborg i Finland, Dessauermarschen har här blifvit omdöpt till »Den heliga marschen», hvarjemte Katarinas vansinnighet och botandet deraf genom framtrollandet af det sceneri och den omgifning, hvari hon först uppträder, är en tydlig afklappning af slutet i Flotows »Martha». Dertill kommer den simpla fylleri- och kurtisscenen i Peters tält i andra akten, som gör allt annat än behagligt intryck. Oaktadt librettons omvexling, sceneriet och körmassorna, som bjuda på vissa effekter, väcker operan i sin helhet derför föga intresse. Musiken innehåller dock ett och annat som låter höra sig, såväl i fråga om kör och ballett som solosaker. Så början af operan, duetten mellan Praskowja och Katarina, Praskowjas inträdessång, kossackernas kör, tältscenen med qvintetten, Peters romans och flöjtduetten i sista akten, hvilken dock mera är ett mirakulöst effektstycke af äkta Meyerbeershalt. Operans utförande var på det hela tillfredsställande med undantag af några ojemnheter. Fröken Ek sjöng Katarinas svåra parti med känd talang om än tonhöjden nu icke nåddes lika ofelbart som förut. Förträfflig var fru Edling i Praskowjas lifliga rol. Herr Sellergrens czar Peter hade en ståtlig hållning och flere goda pointer i framställningen, som dock föreföll något tung emellanåt, likasom rösten stundom för svag. Herr Sellman utförde sitt parti oklanderligt och likaså herr Johansson, hvilken såsom Gritsenko hade

efterträdt herr Janzon. De båda marketenterskorna, frökn. Holmstrand och Wolf, utförde sin sång i tältscenen lifligt och behagligt.

Donizettis »Leonora» intager fortfarande ett framstående rum på repertoaren, som för öfrigt de sista veckorna icke företett någon nyhet, om vi ej som sådan räkna Beethovens herrliga »Fidelio», hvilken icke förut gifvits under detta spelår och nu gafs som recettpjes för hofkapellets pensionskassa, med samma rolbesättning som i slutet af förra året, inför en mycket talrik publik.

Svenska teatern är i dagarne färdig att uppföra »Kejsarens nya kläder», komisk operett i 4 akter med ord och musik af Charles Kjerulf, den bekante musiklitteratören i Köpenhamn, der pjesen förut gjort stor lycka. Fru Olefine Moe och herr Kloed komma att på Svenska teatern uppbära hufvudrolerna prinsessan Greta och prins Per.

På Vasa-teatern har fröken Anna Petterson börjat sitt gästspel som Belle Lurette i Offenbachs »Vackra tvätterskan», hans sista buffa-operett, hvilken senast gafs här 1881 på Djurgårdsteatern. Den uppburna operett-divan lockar fortfarande goda hus till den lilla teatern, operettens rolbesättning för öfrigt jemte vacker uppsättning, både hvad kostymer och dekorationer beträffar, bidraga hvar i sin mon att göra publiken belåten. Musiken i denna operett är mera vårdadt utarbetad än dess föregångare, innehållande flera både komiska och melodiösa godbitar, utan att här i högre grad den offenbachska trivialiteten träder fram.

Filharmoniska sällskapets första abonnements-konsert på Musikaliska akademien gafs för en ganska talrik publik och hedrades med H. M. Konungens och prins Eugens besök. Samma friska röster och goda inöfning, som förr utmärkt detta musiksällskap, återfann man nu, och programmet var väl valdt. Med den fyrstämmiga Madrigalen af Orlando Lasso förflyttas vi tre hundra år tillbaka, till den tid då de nästan alldeles jemnåriga mästarne Palestrina (1515—94) och Orl. Lasso (Roland de lattre, 1520—90) beherskade musikverlden. Lasso »musikens furste», »den belgiske Orfeus» (f. i Mons), såsom han kallades, säges ha komponerat öfver 2,000 verk, af hvilka ej få trotsat tiden och väcker beundran än i dag. Den nu gifna madrigalen väckte också allmänt intresse, hvarom bifallet vittnade.

Början af stycket med sina oförmedlade ackordöfvergångar förefaller visserligen våra öron något främmande, men det moderniserade slutet med sin refräng »Don, don diri, diri, don, don» är förträffligt. Konsertens största nummer var Massenets »Narcissus, antik idyll af Collin. Stycket i nyfransk stil intresserar mest genom sina körer, såsom »Febus, hell!», den luftiga »Vestanfläkt yr och pladdrar» samt den osynliga kören, mindre genom solopartierna som dock utfördes väl och af vackra röster. Af ett par körer af Saint Saëns väckte i synnerhet den här ej förut gifna »Nattlig frid» med sin ädla, allvarliga stil och intressanta harmoni stort bifall och måste bisseras. De nyheter som afslutade konserten, Halléns »Svenska folkvisor och folkdanser» för 8 stäm. å capellakör gåfvo anledning till en välförtjent hyllning af komponisten-dirigenten. De första körerna med sina kända friska melodier, likasom den romantiska »Neckens polska», äro talangfullt bearbetade. De förstnämndas sättning för kör är fullt lämplig och naturlig och harmoniseringen egde samma egenskap. I Neckens polska sjöngs de första versarne af en vacker solostämma samt mystiskt harmoniserad brumkör och sista versen af hela kören. Körerna af Riedel gjorde äfven godt intryck, synnerligen den sista, »Kristusbarnets bergfärd». Som instrumentalt fyllnadsnummer utfördes Mendelssohns »Variations sèrieuses» af hr Bror Möllerstèn, elev af Leschetitzky i Wien, på ett sätt som visade en redan ganska långtutvecklad talang. Vid nästa symfonikonsert får man ytterligare tillfälle att bedöma den unge pianistens förmåga.

Kapellm. Halléns matiné på Musikal. akademien gafs inför ett alltför ringa auditorium med hänseende till såväl konsertgifvarens förtjenster som komponist och dirigent, som till programmet. Det upptog visserligen blott en nyhet, men de öfriga numren borde ha intresserat till förnyadt åhörande. Nyheten »Sten Sture», med musik i fosterländsk anda, börjar med melodram, hvari hr Örtengren utförde deklamationen, och slutar med en ståtlig sorgmarsch. Vi hoppas att detsamma kommer att återgifvas, då vi kunde få tillfälle att närmare skärskåda detsamma än tillfället nu medgifver.

Den Lagerheimska quartettsoarén gafs för en liten publik, som hade allt skäl att vara belåten med de särdeles väl och af goda röster utförda quartetterna, af hvilken den humoristiska »Fri måndag», endast tålt vid litet finare humor i bassolot.

Från in- och utlandet.

Musikaliska akademiens bibliotek har af konung Oscar fått emottaga en intressant gåfva nemligen Otto Lindblads egenhändigt skrifna och namntecknade sorgmusik öfver Carl XIV Johan, uppförd vid sorgefesten i Lund i maj 1844; orden äro författade af Israel Tollin, den bekante kyrkoherden och skriftställaren.

Maria kyrkokör, hvilken under tvenne års träget och framgångsrikt arbete för kyrkosångens höjande vetat förskaffa sig ett visst anseende ej minst genom sina konserter, då alltid ny och värdefull kyrkomusik framdragits, har nu, under sin dirigent herr Hugo Lindquist, åter börjat sina repetitioner till de stundande helgerna. Repertoaren kommer bland annat att juldagen bjuda på två af de gamla bömiska julvisorna arr. af Riedel, hvilka på Filharmoniska sällskapets och Ceciliaföreningens konserter för ett par år sedan väckte så stor och berättigad uppmärksamhet. — Kören åtnjuter sedan i fjol ett årligt understöd af 300 kronor från församlingen.

Tonsättaren Andréas Hallén afreste den 12 dennes till utlandet för att der låta uppföra tre af sina kompositioner, nemligen »En sommarsaga» och »Sten Sture», begge symfoniska dikter, samt en Svensk rhapsodi. Färden går öfver Köpenhamn till Berlin, Leipzig, Weimar, Stuttgart och Karlsruhe. I sistnämnda stad lär tonsättaren på en abonnementskonsert komma att dirigera en af ofvannämnda tonsättningar.

Förlofning har tillkännagifvits mellan den talangfulla svenska sångerskan fröken Alma Hultkrantz i Newyork och hr Wilhelm Castberg, bosatt i Boston.

Fröken Ellen Nordgren, som en tid bortåt uppträdt å flere konserter i Kristiania och dervid städse skördat entusiastiskt bifall af publiken och superlatift beröm af kritiken, gaf d. 31 okt. en talrikt besökt och af samma glänsade framgång karakteriserad konsert i Trondhjem.

Conrad Behrens, hvars förut bebådade engagement för detta spelår vid k. Operan härstädes varit beroende på om sångaren skulle lyckas att frigöra sig från ett förut ingånget kontrakt för samma tid med Metropolitan-Theatre i Newyork, har enligt hit ingången underrättelse ty värr misslyckats i denna sin plan och befinner sig redan på väg till Amerika. Hr Behrens önskar och hoppas emellertid att under en kommande säsong få återknyta sin verksamhet vid den operascen der han skurit sina första lagrar.

Charlotta Johansson är namnet på Christina Nilssons yngsta, 16-åriga systerdotter, som i dessa dagar från föräldrahemmet i Skatelöf afrest till Kristiania på föranstaltande af en norsk jernvägstjensteman, hvilken åtskilliga gånger under senaste åren gjort besök hos Christine Nilssons slägtingar i Småland. Meningen är att den unga Charlotta Johansson bland andra studier äfven skall studera sångkonsten, för hvilken hon, säger Smålands-posten, åtminstone hvad röstorgan beträffar, lär ega de allra bästa förutsättningar.

Musik för hemmet är en ny förlagsspekulation af några privatpersoner härstädes. Ett häfte om 3 sidor musik utlofvas i denna tidskrift hvarje vecka till ett pris af 6 kronor pr år. 1:a och 2:a häftena ha utkommit, innehål-

lande sånger och pianosaker af Norman, Söderman, Sjögren och Lange-Müller. Utg. utlofvar värdefull musik för alla instrument, och som kontrollanter ha vunnits hrr Erik Åkerberg och Emil Sjögren. Huruvida detta företag skall kunna efter den utgifna prospekten och med det billiga priset bära sig i längden och blifva konsten och allmänheten till fromma, det får framtiden utvisa.

Sångförening bland prester. Från Lidköping skrifves till Dagens Nyheter:

Ett 20-tal yngre prester inom Skara stift ha bildat en sångförening, benämd »Kyrkosångens vänner», hvilken gjort till sin uppgift att befrämja kyrkosångengen om rytmiska koralers införande i stället för de gamla, släpande melodierna. Sångföreningen gaf den 30 i förra månaden i härvarande kyrka en andlig konsert, hvilken var mycket talrikt besökt. De sjungande prestmännen besitta goda stämmor, hvilket gjorde att konserten föreföll Lidköpingsborna synnerligen njutningsrik.

Göteborg. Den 2 nov. gafs här en soaré för kammarmusik af hr Josef Mraz och fru Axeline Mraz. Programmet upptog 1. Quintett af Beethoven op. 16 för piano, klarinett, oboe, horn och fagott, 2. n:r 3, 4, 5 ur sångcykeln Frauen-liebe und Leben af Schumann, sjungna af fru Mraz, 3. Sonat, op. 67, af Gouvy utförd af soarégifvarne, samt 4. Stor Octett op. 166 för 2 violer, altviol, violoncell, kontrabas, klarinett, horn och fagott af F. Schubert. Fru Mraz' sång och herr Mraz' klarinettspel berömmas af tidningarne på platsen, och såväl konsertgifvarnes prestationer som samtliga intressanta nummer framkallade lifligt bifall.

Musikföreningen i Kristiania gaf d. 19 okt. sin första konsert för säsongen, helt och hållet egnad åt Edvard Grieg, för hvilken den blef en triumf. Det han framförde var storslaget både till form och innehåll. Det var i synnerhet hans nya verk, musiken till Björnsons ofullbordade drama »Olaf Trygvason», för stor orkester, blandad kör och soli, som i hvarje punkt uppenbarade den mest eminenta förmåga att förena alla musikens medel till en rent af öfvervältigande helhetsverkan. Tonsättaren blef gång på gång inropad, och det hela slutade med ett dundrande. »Länge lefve Grieg!» åtföldt af dånande hurrarop, Grieg gaf sedan en egen konsert med nngefär samma program som Musikföreningens.

Köpenhamn. Ett nytt konstpalats f. d. »Schimmelmanska Palæet» vid Bredgade invigdes d. 2 nov. med en stor musikfest och derpå följande supé och bal i närvaro af konprinsparet och musikaliska stormännen derstädes Hartmann, Gade, Grieg med fru o. a. fl. Musikprogrammet inleddes med Beethovens ouverture »Weihe des Hauses hvarpå följde prolog af Chr. Richardt, framsagd af hr Paulson. Programmet upptog vidare pianokonsert af Aug. Winding, »De tre sange» ballad med musik af C. F. E. Hornemann, violinromans af Svendsen, »Agnete och Havfruerne» af Gade och inledningskören till dennes »Balder.»

Barmen. Rud. Ibach Sohns stora pianofabrik härstädes har utsatts för en förhärjande eldsvåda. Emellertid kan fabriken ännu fortsätta sin verksamhet, emedan snickeriverkstaden och förråden skonats af elden.

RUD. IBACH SOHN,
Kgl. Preussisk Hofpianofortefabrik.
Barmen, Neuerweg 40. (Grundad 1794).

Flyglar och Pianinos

hvarje storlek och utstyrsel. Hålla utmärkt stämning. Solidaste konstruktion, ädel, stor sympatisk ton. Absolut garanti. Kataloger etc. gratis och franco.

Undertecknad gifver från och med 1:sta Oktober, fortfarande lektioner i **Sång, Dramatik, Plastik** och **Rolers inöfning,** om anmälan sker Onsdagar och Lördagar kl. mellan en qvart efter 10 till 11 f. m.

Sturegatan 24, 4 tr.

Signe Hebbe.

Sånglektioner

En elev af M:me Désirée Artôt meddelar sångundervisning. Reference: Herr **Isidor Dannström,** Sturegatan 36 (kl. 10 — 12).

Hugo Lindquist

meddelar undervisning i **pianospelning, dirigerar** körer och kvartetter.
Adr. **Grefgatan 16,** 3 tr. upp.

J. LUDV. OHLSON
STOCKHOLM
16 Regeringsgatan 16

Flyglar, Pianinos och **Orgelharmonier** af de bästa *svenska* och *utländska fabriker* i **största** lager till **billigaste** priser under fullkomligt ansvar för Instrumentens bestånd.

Obs.! **Hufvuddepot** för **Blüthners** verldsberömda Flyglar, samt **Rönischs & Steinweg Nachfolgers** utmärkta Pianinos.

Oscar Lejdström,
Sånglärare.
Kongl. Myntet.

Musikalier

till största delen såväl äldre som nyare piano- och sångnoter billigast Antiqvariska Bokhandeln, 58 Klarabergsgatan. Obs.! 4:de huset från Wasagatan.
(G. 6334).

Zulamith Wellanders

sångskola är åter öppnad. Anmälningar emottagas 10—12 f. m., 4—6 e. m. **Ad: Fr: Kyrkogata 9 A. III.** Såväl Herrar, som Damer erhålla undervisning.

Undertecknad har nu åter börjat sina

PIANOLEKTIONER

Noggrann undervisning efter rationel metod meddelas till moderat pris. 2 nybörjare få förena sig om en timme. Nya elever mottagas och anmälning kan ske kl. 1—2 e. m. Olofsgatan 1 (Hötorget 6) 1 tr. upp öfver gården.
Frans J. Huss.

Pianon

utses och köpas för säkra köpares räkning af pålitlig och kompetent person, som väl känner hufvudstadens instrumenthandlare och alltid till nöjes utfört uppdrag af detta slag. Närmare upplysning å Sv. Musiktidnings byrå, Olofsgatan 1.

Sånglektioner

erhållas, goda och billiga, af van sånglärare. Närmare upplyses å Svensk Musiktidnings byrå Olofsgatan 1.

INNEHÅLL: Giuseppe Verdi (med porträtt). — Pianot forts. och slut. — Ur C. M. v. Webers literära arbeten af Hugo L—t. — H. M. Konungens vördnad för »koralernas konung» af H—t. — Det nya operahuset. — Musikbilagan n:r III. — Musikpressen. — Litteratur. — Musikbref från Lund af Gösta —r—. — Från scenen och konsertsalen. — Från In- och utlandet. — Annonser.

STOCKHOLM, O. L. SVANBÄCKS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG 1889.